

HET LEVEN ZOALS HET IS: RUSTHUIS.

“België in een notendop? Jean-Claude Van Damme, Kim Clijsters en rusthuizen.” Regisseur Peter Boelens herinnert zich de uitspraak van de Syrische man op vakantie nog goed. Gefascineerd door de verhalen van de bewoners, neemt hij in *Intercom* die bijzondere, maar ook mistroostige biotoop van het bejaardentehuis onder de loep. “We weten dat mensen hier vereenzamen. Maar het zijn nog steeds mensen. Dus kom nog eens terug.”

Stel je voor: je hebt je hele leven op zee gevaren en op je oude dag beland je op een plek waar je nooit meer de kustlijn zal zien, ook al ligt die slechts honderd meter verderop. Voor veel bewoners van Zeemanshuis Godtschalck is dat de brutale werkelijkheid. Rolstoelvriendelijke trappen hypothekeren het natuurbehoud, aldus het Duinendecreet. En dus brengen de zeelieden op rust er het meeste van hun tijd door in een zeteltje voor het raam, met strandfoto's aan de muur als herinnering aan een lang vervlogen leven.

In *Intercom* liggen dit soort ongelooflijke anekdotes voor het rapen. Het Antwerpse locatietheatergezelschap Bad van Marie streek een week geleden neer in het Oostendse woonzorgcentrum en creëerde er samen met de bewoners en het personeel een theatrale wandeling, op de absurdistische grens tussen realiteit en fictie, die je langs allerhande verborgen plekjes, geheimen en verhalen leidt. Zelfverklaarde rots in de branding of nimmer klagende vrijwilliger Vic neemt je mee naar het kloppende hart van Godtschalck: de machinekamer met de warmwaterbuizen, het crealokaal vol verstofte Halloweenpullen en de bijkeuken waar grote karren met korstloze boterhammen staan te wachten tot de klok vijf slaat en de eindeloze dag eventjes onderbroken wordt voor het avondmaal. Verborgen achter de muren van het monumentale gebouw ontspint zich een compleet andere wereld die, in tegenstelling tot de gewrichten van haar bewoners, erg geolied draait. Onder de (v)luchtige verhaallijntjes die Bad van Marie uitzet, schuilt echter veel onuitgesproken miserie die net als de lakens van de rusthuisbedden met klinische strakheid wordt toegedekt. *Intercom* mag dan wel inzetten op het 'samen', ze toont vooral het 'alleen'.

“Het is opvallend hoezeer bejaarden behandeld worden als kinderen,” vertelt artistiek leider Peter Boelens die sinds 2004 met het Rusthuisproject toert langs verschillende zorgcentra. “Er is al zoveel gedaan rond reminiscentie – oude mensen die schone verhalen vertellen over vroeger – maar daar had ik geen zin in. Ik wilde vooral laten zien hoe met hen wordt omgegaan, hoe het huis functioneert waarin ze leven, wat voor soort entertainment hen wordt aangeboden, enz. Verzorging komt in een rusthuis altijd op de eerste plek – boterhammen smeren, in bad gaan, poetsen – nooit het emotionele. Ik weet dat de sector onderbemand is en dat het beleid een belangrijke rol speelt, maar als er toch te weinig personeel is, laat de bewoners dan gewoon een beetje stinken, maar doe er tenminste een *klapke* mee!”

Lydia, een vissersdochter met een persoonlijk record van één kilo garnalen pellen in twintig minuten, is één van die bejaarden voor wie *Intercom* een welkome afleiding is. 86 is ze, en als geboren actrice nog steeds even stoutmoedig: “Ik heb in een turngroep, drie dansgroepen en twee zangkoren gezeten. Ik ben *gewassen* in anderen plezieren en heb me altijd graag verkleed op feestjes. Maar eenmaal je ouder wordt, heb je niks meer te doen. Die verveling valt me zwaar.” “Gelukkig zijn er nog boeken”, zegt de welbespraakte René (87), een

technisch officier die altijd op een containerschip heeft gewerkt en nog wekelijks de *Knack* uitleest van a tot z. Bij de wereldkaart die centraal in zijn kamertje hangt, vertelt hij gepassioneerd over één van zijn vele wereldreizen, vooral over die dramatische passage langs de Aleoeten. René: “Toen we in de buurt van Alaska waren, lag de zee vol met grote plateaus waarop duizenden vogeltjes rusten. We konden niet anders dan met ons schip erdoor varen. Dat geluid zal ik nooit vergeten, het waren precies kinderen die schreeuwden. En al die dode vogeltjes plakten aan onze boot. De kapitein en ik stonden met tranen in onze ogen. Het enige wat we konden zeggen was: I’m sorry.” Het doet je afvragen wanneer de dag komt waarop je alleen nog maar kan terugblikken.

Intergenerationaliteit

Op vraag van het Oostendse stadsbestuur werkte Bad van Marie voor *Intercom* samen met de jeugddienst Duin en Zee. De kinderen van de speelpleinwerking en de bewoners van het rusthuis zijn zo goed als burens, maar het contact bleef uit. Tot nu. “Oostende is zoals veel kuststeden een plek waar veel senioren wonen,” vertelt Vicky Pettens, coördinatrice voor Kinderopvang, Jeugd, Onderwijs en Sport die Bad van Marie engageerde voor deze herneming. “We merken dat er een groot vooroordeel tussen beide generaties bestaat. Bejaarden vinden dat jonge gasten te veel *ambras* maken, waar zij dan weer vinden dat ouderen niks kunnen verdragen. Met deze voorstelling willen we die vooroordelen wegnemen en hen onderdompelen in elkaars leefwereld. Die intergenerationaliteit is iets waar we sterk in geloven.”

Net zoals Bad van Marie. Boelens: In andere voorstellingen van ons is het eindresultaat het enige dat telt. Omdat we hier dicht op de grens van het sociaal-artistieke werken, merken we dat dat niet meer zo belangrijk is. Op een week tijd hebben we vaak een stuk of tien bejaarden laten opleven, neemt de verzuring bij het personeel af en zijn er pakweg 150 mensen in het rusthuis geweest die daar normaliter nooit zouden komen. Artistiek is het project nooit volledig wat we willen. Je bent gebonden aan de wetten en gevoeligheden van een plek. Bovendien kunnen we geen scenario opleggen of mensen selecteren op basis van bepaalde acteerkwaliteiten. Maar toch voelen we dat het noodzakelijk is wat we doen, dat we een stilte doorbreken. Dat is ook onze oproep aan het publiek: weet dat hier nog mensen wonen en kom nog eens terug.”

Bad van Marie – Intercom (herneming van het Rusthuisproject). Gezien op 3/8 op Theater aan Zee in Oostende.

www.badvanmarie.be